

Euroopa lepete seeria - nr. 176

EUROOPA MAASTIKUKONVENTSIOON

Firenze, 20.X.2000

Preambula

Euroopa Nõukogu käesolevale dokumendile alla kirjutanud osalisriigid,

arvestades, et Euroopa Nõukogu eesmärgiks on saavutada suuremat ühtsust osalisriikide vahel, et ühiseks pärandiks olevaid ideaale ja põhimõtteid alal hoida ning teostada, ja arvestades, et nimetatud eesmärgi nimel sõlmitakse leppeid majandus- ja ühiskondlikus valdkonnas;

püüdes saavutada jätkusuutlikku arengut, mis tugineb tasakaalustatud ja harmoonilistel suhetel ühiskondlike vajaduste, majandustegevuse ja keskkonna vahel;

täheldades, et maastikul on oluline avalik roll nii kultuuris, ökoloogias, keskkonna alal kui ka ühiskondlikes valdkondades ning maastik kujutab endast majandustegevust soodustavat ressursi ja maastikukaitse, selle haldamine ja planeerimine võivad kaasa aidata töökohtade loomisele;

teades, et maastik aitab kaasa kohalike kultuuride kujunemisele ning on Euroopa loodus- ja kultuuripärandi põhiosaks, edendades inimeste heaolu ja Euroopa identiteedi tugevdamist;

tunnustades maastiku osatähtsust inimeste elutasemes igal pool – nii linnades kui ka maal, nii vähemsoodsatel aladel kui ka heatasemelistes piirkondades, nii väljapaistvalt ilusates piirkondades kui ka igapäevastes kohtades;

täheldades, et põllumajanduse, metsanduse, tööstus- ja maavarade tootmise tehnoloogiad ning regionaalne planeerimine, linnaplaneerimine, transport, infrastruktuur, turism ning meelelahutusala ja, veel üldisemalt, maailmamajanduse muutused on sageli kiirendanud maastike ümberkujunemist;

soovides vastata üldsuse soovile kõrgetasemeliste maastike järele ja soovides aktiivselt osaleda maastike kujunemises;

veendunud, et maastikud on üksikisiku ja ühiskondliku heaolu võtmeteguriks ning nende kaitsmisel, haldamisel ja planeerimisel on kõigil nii õigusi kui ka kohustusi;

arvestades loodus- ja kultuuripärandi kaitse ja haldamise, regionaalse ja ruumilise planeerimise, kohalike omavalitsuste ja piiriülese koostöö valdkondades olemas olevaid rahvusvahelisi õigusakte, eriti Euroopa Looduskeskkonna ja Looduslike Elupaikade Kaitse Konventsiooni (Bern, 19. septembrist 1979), Euroopa Arhitektuuripärandi kaitse konventsiooni (Granada, 3. oktoobrist 1985), Euroopa Arheoloogiapärandi kaitse konventsiooni (muudetud kujul)(Valletta, 16. jaanuarist 1992), Euroopa Suuniskonventsiooni Piiriüleseks Koostööks Territoriaalsete Kogukondade või Ametivõimude vahel (Madrid, 21. maist 1980) ning selle lisaprotokolle, Euroopa Kohalike Omavalitsuste Hartat (Strasbourg, 15. oktoobrist 1985), Bioloogilise Mitmekesisuse Konventsiooni (Rio, 5. juunist 1992), Maailma Kultuuri- ja Looduspärandi kaitse konventsiooni (Pariis, 16. novembrist 1972) ja Konventsiooni Teabele juurdepääsu, Üldsuse osalemise kohta otsustetegemises ja juurdepääsu kohta õigusemõistmisele keskkonnaküsimustes (Aarhus, 25. juunist 1998);

tunnustades, et Euroopa maastike kvaliteet ja mitmekesisus kujutavad endast ühist ressursi ning et selle kaitse, haldamise ja planeerimise eesmärgil on oluline teha koostööd;

soovides luua uue instrumendi, mis oleks pühendatud ainult Euroopa kõigi maastike kaitsele, haldamisele ja planeerimisele,

on kokku leppinud järgnevas:

I PEATÜKK - ÜLDSÄTTED

Artikkel 1 - Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse mõisteid järgmiselt:

- a "Maastik" tähendab inimeste arusaamas ala, mille omadused on tekkinud looduslike ja/või inimtegevuse tulemusena või nende koosmõjus;
- b "Maastikupoliitika" tähendab pädeva ametivõimu poolt sõnastatud üldpõhimõtteid, strateegiaid ja suuniseid, mis võimaldavad võtta konkreetseid meetmeid maastike kaitseks, haldamiseks ja planeerimiseks;
- c "Maastiku kvaliteedieesmärk" tähendab konkreetse maastiku jaoks pädeva ametivõimu poolt sõnastatud püüdlusi, mida on väljendanud avalikkus, arvestades maastiku eripära ja ümbrust;
- d "Maastikukaitse" tähendab maastiku oluliste või eripäraste joonte säilitamiseks ja kestmajäämiseks kavandatud tegevusi, mida põhjendab maastiku loodusliku kuju ja/või inimtegevuse alusel tekkinud looduspärandi väärtus;
- e "Maastikuhaldamine" tähendab jätkusuutliku arengu seisukohalt sellist tegevust, mille eesmärgiks on maastiku korrapärase korrashoid, mis võimaldab suunata ja ühtlustada maastikul tekkivaid muutusi, mis tekivad ühiskondliku, majandusliku ja keskkonnavalase tegevuse tulemusena;
- f "Maastikuplaneerimine" tähendab jõulist tulevikkuvaatavat tegevust maastike edendamiseks, taastamiseks või loomiseks.

Artikkel 2 - Reguleerimisala

Artiklis 15 toodud sätete tingimustel on käesolev konventsioon kohaldatav osalisriikide kogu territooriumi suhtes ning hõlmab looduslikke, maapiirkondade, linnapiirkondade ja linnalähedasi alasid. Siia kuuluvad maismaa, siseveekogud ja merealad. Reguleerimisalaks on need maastikud, mida võib käsitleda kui erakordseid, samuti igapäevamaastikud ja halvemas olukorras maastikud.

Artikkel 3 - Eesmärgid

Käesoleva Konventsiooni eesmärkideks on edendada maastike kaitset, haldust ja planeerimist ning korraldada Euroopa koostööd maastike teemal.

II PEATÜKK – RIIGI TASANDI MEETMED

Artikkel 4 – Vastutusalade jaotus

Kõik osalisriigid kohaldavad käesolevat Konventsiooni, eriti artikleid 5 ja 6, vastavalt iga riigi pädevusalade jaotusele, riigi põhiseaduslikele põhimõtetele ja halduskorraldustele ning pidades kinni lähimuspõhimõttest, vastavalt Euroopa Kohaliku Omavalitsuse Hartale. Ilma erandeid tegemata käesoleva konventsiooni sätete osas harmoneerivad kõik osalisriigid käesoleva Konventsiooni kohaldamist riigi enda poliitikatega.

Artikkel 5 – Üldised meetmed

Kõik osalisriigid astuvad samme järgnevalt:

- a tunnistada õiguse raames maastikke kui inimeste ümbruskonna põhilist osa, inimeste ühise kultuuri- ja looduspärandi mitmekesisuse avaldust ning nende enesemääramise alust;
- b luua ja kohaldada maastikupoliitikaid, mille eesmärgiks on maastike kaitse, haldamine ja planeerimine Artiklis 6 sätestatud eraldi meetmete vastuvõtmise abil;
- c luua korraldus laiema avalikkuse, kohalike ja piirkondlike ametivõimude ning muude huvirühmade osalemiseks ülaltoodud lõikes b nimetatud maastikupoliitikate kindlaks määramises ja rakendamises;
- d viia sisse maastike teema vastava riigi piirkondliku ja linnaplaneerimise poliitikatesse ning selle kultuuri-, keskkonna-, põllumajandus-, sotsiaal- ja majanduspoliitikatesse, samuti kõikidesse nendes poliitikatesse, mis otseselt või kaudselt mõjutavad maastikke.

Artikkel 6 – Erimeetmed

A Teadlikkuse tõstmine

Kõik osalisriigid astuvad samme, et tõsta kodanikuühiskonna, eraihenduste ja avalike võimude teadlikkust maastike väärtusest, rollist ja nende osas toimuvatest muudatustest.

B Koolitus ja haridus

Kõik osalisriigid astuvad samme, et edendada järgmist:

- a spetsialistide koolitamine maastike hindamiseks ja maastikega seotud tegevusteks;
- b mitmevaldkonna koolituskavad maastikupoliitikas, maastike kaitsmises, haldamises ja planeerimises, mis on suunatud selle ala professionaalidele era- ja avalikus sektoris ning vastavates ühendustes;
- c kooli- ja ülikoolikursused, mis vastavates õppevaldkondades käsitlevad maastikega seotud väärtushinnanguid ning küsimusi, mis on seotud maastike kaitse, haldamise ja planeerimisega.

C Maastike kindlaksmääramine ja hindamine

- 1 Huvirühmade aktiivse osalemisega, nagu sätestatud artiklis 5.c ja selleks, et paraneks teadmised tema maastikest, astuvad kõik osalisriigid järgmisi samme:
 - a i määrata kindlaks oma riigi maastikud kogu territooriumil;
 - ii analüüsida nende iseloomulikke jooni ning neid jõude ja surveid, mis neid muudavad;
 - iii registreerida maastike muudatusi;
 - b teostada ülaltoodud viisil kindlaks määratud maastike hindamine, arvestades huvirühmade ja kohalike elanike silmis nendega seotud erilisi väärtusi.
- 2 Kindlaksmääramist ja hindamist suunavad kogemuste ja meetodikate vahetused, mida osalisriigid korraldavad Euroopa tasandil vastavalt artiklile 8.

D Maastike kvaliteedieesmärgid

Kõik osalisriigid astuvad samme maastike kvaliteedieesmärkide määratlemiseks just nende maastike osas, mis on vastavas riigis kindlaks määratud ja hinnatud, olles eelnevalt konsulteerinud avalikkusega vastavalt artiklile 5.c.

E Rakendamine

Selleks, et maastikupoliitika toimiks, astuvad kõik osalisriigid samme selliste vahendite sisseviimiseks, mis on mõeldud maastike kaitseks, haldamiseks ja/või planeerimiseks.

III PEATÜKK - EUROOPA KOOSTÖÖ

Artikkel 7 – Rahvusvahelised poliitika ja programmid

Osalisriigid astuvad samme koostöö tegemiseks maastike aspekti arvestamiseks rahvusvahelistes poliitikates ja programmides ning vajadusel soovitude andmiseks, et neis sisalduks maastikualased kaalutlused.

Artikkel 8 – Vastastikune abiosutamine ja teabevahetus

Osalisriigid astuvad samme koostöö tegemiseks, et edendada käesoleva Konventsiooni muude artiklite kohaselt võetud meetmete tõhusust, ning eraldi järgneva osas:

- a osutada üksteisele tehnilist ja teaduslikku abi maastikuküsimustes, koondades ja vahetades kogemusi ning teadusprojektide tulemusi;
- b soodustada maastikuspetsialistide vahetuskavasid, eriti koolituse ja teavitamise jaoks;
- c vahetada teavet kõikidel käesoleva Konventsiooni sätetega hõlmatud teemadel.

Artikkel 9 – Piiriülesed maastikud

Osalisriigid soodustavad piiriülest koostööd kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning vajadusel valmistavad ette ning rakendavad ühiseid maastikuprogramme.

Artikkel 10 – Konventsiooni kohaldamise seire

- 1 Käesoleva Konventsiooni kohaldamise seire eest nimetab Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee vastutavaks vastavaid olemasolevaid ekspertkomiteesid, mis on moodustatud vastavalt Euroopa Nõukogu põhikirja artiklile 17.
- 2 Pärast ekspertkomiteede iga koosolekut edastab Euroopa Nõukogu Peasekretär tehtud töö kohta ja Konventsiooni toimimise kohta aruande Ministrite Komiteele.
- 3 Ekspertkomiteed teevad Ministrite Komiteele ettepanekuid Euroopa Nõukogu Maastikuahinna väljaandmise kriteeriumite ja reeglite kohta.

Artikkel 11 – Euroopa Nõukogu Maastikuauhind

- 1 Euroopa Nõukogu Maastikuauhind on tunnustus, mida võib anda kohalikele ja piirkondlikele ametivõimudele ja nende rühmitustele, kes on käesoleva Konventsiooni osalisriigi maastikupoliitika osana kehtestanud poliitikaid või meetmeid oma maastike kaitsmiseks, haldamiseks ja/või planeerimiseks, mis on osutunud püsivalt toimivateks ja võivad seega olla eekujuks muudele territoriaalsetele ametivõimudele Euroopas. Nimetatud tunnustust võib anda ka mittetulundusühingutele, kes on maastike kaitsesse, haldusesse või planeerimisse panustanud erakordselt silmapaistvalt.
- 2 Euroopa Nõukogu Maastikuauhinna taotlused tuleb esitada osalisriikide poolt ekspertkomiteedele, mida nimetatakse artiklis 10. Vastavad piiriülesed kohalikud ja piirkondlikud ametivõimud ning nende rühmitused võivad samuti taotluse esitada, tingimusel, et nad haldavad ühiselt vastavat maastikku.
- 3 Artiklis 10 nimetatud ekspertkomiteede ettepanekute alusel määrab Ministrite Komitee kindlaks ja avaldab Euroopa Nõukogu Maastikuauhinna väljaandmise kriteeriumid, võtab vastu vastavad reeglid ning otsustab, kellele auhind antakse.
- 4 Euroopa Nõukogu Maastikuauhinna andmise eesmärgiks on julgustada auhinnasaajaid, et jätkuvalt vastavate maastikualade jätkusuutlik kaitse, haldamine ja/või planeerimine.

IV PEATÜKK – LÕPPSÄTTED

Artikkel 12 – Seosed muude instrumentidega

Käesoleva Konventsiooni sätted ei piira rangemate sätete vastuvõtmist maastike kaitse, halduse ja planeerimise alal, mis sisalduvad muudes olemasolevates või tulevastes siduvates riiklikes või rahvusvahelistes instrumentides.

Artikkel 13 – Allakirjutamine, ratifitseerimine ja jõustumine

- 1 Käesolev Konventsioon on allakirjutamiseks avatud Euroopa Nõukogu osalisriikidele. Konventsiooni ratifitseeritakse, võetakse vastu või kiidetakse heaks. Ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või heakskiitmisinstrumendid deponeeritakse Euroopa Nõukogu Peasekretäri juures.
- 2 Konventsioon jõustub esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõppemisele pärast kuupäeva, mil kümme Euroopa Nõukogu osalisriiki on väljendanud oma nõusolekut olla Konventsiooniga seotud vastavalt eelmise lõike sätetele.
- 3 Iga järgneva alla kirjutanud riigi puhul, kes järgnevalt avaldab soovi olla Konventsiooniga seotud, jõustub Konventsioon esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõpule pärast ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või heakskiitmisinstrumendi deponeerimise kuupäeva.

Artikkel 14 – Konventsiooniga liitumine

- 1 Pärast käesoleva Konventsiooni jõustumist võib Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee kutsuda Euroopa Ühendust ja kõiki neid Euroopa riike, kes ei ole Euroopa Nõukogu osalisriigid, liituma käesoleva Konventsiooniga enamuse otsusel nagu sätestatud Euroopa Nõukogu põhikirja artiklis 20. d ning nende osalisriikide ühehäälsel hääletusel, kellel on õigus kohtadele Ministrite Komitees.

- 2 Kõikide liituvate riikide või Euroopa Ühenduste suhtes, kui nad Konventsiooniga liituvad, jõustub käesolev Konventsioon esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõppemisele pärast liitumisinstrumenti deponeerimise kuupäeva Euroopa Nõukogu Peasekretäri juures.

Artikkel 15 – Territoriaalne kohaldamine

- 1 Iga riik või Euroopa Ühendus võivad Konventsiooni allakirjutamise hetkel või siis, kui nad deponeerivad oma ratifitseerimise, vastuvõtmise, heakskiitmise või liitumise instrumenti, täpsustada territooriumi või territooriumid, mille suhtes Konventsioon on kohaldatav.
- 2 Iga osalisriik võib mõnel hilisemal kuupäeval, saates Euroopa Nõukogu Peasekretärile vastavasisulise avalduse, laiendada käesoleva Konventsiooni kohaldamist avalduses täpsustatud muu territooriumi suhtes. Sellise territooriumi osas jõustub Konventsioon esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõppemisele pärast avalduse kättesaamise kuupäeva Peasekretäri poolt.
- 3 Iga avaldus, mis on tehtud eeltoodud kahe lõike alusel, võib olla ükskõik millise avalduses märgitud territooriumi osas olla tagasi võetud, saates sellesisulise teavituse Euroopa Nõukogu Peasekretärile. Tagasivõtt jõustub esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõppemisele pärast teavituse kättesaamise kuupäeva Peasekretäri poolt.

Artikkel 16 – Denonsseerimine (ülesütlemine)

- 1 Iga osalisriik võib igal ajahetkel käesolevat Konventsiooni denonsseerida teavitamise abil, mis on saadetud Euroopa Nõukogu Peasekretärile.
- 2 Taoline denonsseerimine jõustub esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõppemisele pärast kuupäeva, mil Peasekretär teavituse kätte sai.

Artikkel 17 – Muudatused

- 1 Iga artiklis 10 nimetatud ekspertkomitee osalisriik võib esitada muudatusi käesolevale Konventsioonile.
- 2 Igast muudatusettepanekust teavitatakse Euroopa Nõukogu Peasekretäri, kes edastab selle Euroopa Nõukogu osalisriikidele, teistele osapooltele ja igale Euroopa riigile, kes ei ole osalisriik, keda on kutstutud käesoleva Konventsiooniga liituma artikli 14 alusel.
- 3 Artiklis 10 nimetatud ekspertkomiteed uurivad kõiki esitatud muudatusettepanekuid ja edastavad osalisriikide esindajate kolm-neljandiku enamusega vastu võetud teksti Ministrite Komiteele vastuvõtmiseks. Kui Ministrite Komitee on muudatuse vastu võtnud enamusega, mis on sätestatud Euroopa Nõukogu põhikirja artiklis 20.d ja Ministrite Komitees koohaõigusega osalisriikide ühehäälese hääletusega, siis edastatakse tekst osalisriikidele heakskiitmiseks.
- 4 Iga muudatus jõustub nende osalisriikide jaoks, kes on sellega nõustunud, esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõppemisele pärast kuupäeva, millal kolm Euroopa Nõukogu osalisriiki on teavitanud Peasekretäri oma nõustumisest muudatusega. Nende osalisriikide jaoks, kes muudatusega nõustuvad hiljem, jõustub taoline muudatus esimesel selle kuu päeval, mis järgneb kolmekuulise ajavahemiku lõppemisele pärast kuupäeva, millal nimetatud osalisriik on Peasekretäri teavitanud sellest, et nõustub muudatusega.

Artikkel 18 – Teavitused (notifitseerimised)

Euroopa Nõukogu Peasekretär teavitab Euroopa Nõukogu osalisriike, kõiki Euroopa Ühenduse riike, kes on käesoleva Konventsiooniga liitunud, järgnevast :

- a kõikidest allakirjutamistest;
- b kõikidest ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, heakskiitmis- või liitumisinstrumentide deponeerimisest;
- c kõikidest käesoleva Konventsiooni jõustumise kuupäevadest artiklite 13, 14 ja 15 alusel;
- d kõikidest artikli 15 alusel tehtud avaldustest;
- e kõikidest artikli 16 alusel tehtud denonsseerimistest;
- f kõikidest muudatuseettepanekutest, artikli 17 alusel vastu võetud muudatustest ja kuupäevadest, millal need jõustuvad;
- g kõikidest muudest aktidest, teavitamistest, teabeedastustest või teadetest, mis on käesoleva Konventsiooniga seotud.

Selle tunnistajatena on allakirjutanud, kes on selleks nõuetekohaselt volitatud, käesolevale Konventsioonile alla kirjutanud.

Tehtud Firenze, 20. oktoobril 2000. a., inglise ja prantsuse keeles, kusjuures mõlemad tekstid on võrdselt autentset, ühes eksemplaris, mis deponeeritakse Euroopa Nõukogu arhiivi. Euroopa Nõukogu Peasekretär edastab tõendatud koopiad kõikidele Euroopa Nõukogu osalisriikidele ja igale Euroopa Ühenduse riigile, keda on kutsutud käesoleva Konventsiooniga liituma.